

INDSIGT

Horsens Kunstmuseum

The Sculptor's Palette. 2000. Bronze og onyx.

Kort efter at jeg havde lavet Wallenbergskulpturen lavede jeg et arbejde jeg kalder "The Sculptor's Palette". Jeg måtte afprøve hvad der skete, hvis jeg lavede endnu flere spor, satte endnu flere mærker, arbejdede voldsommere i leret...Jeg finder hele tiden på noget nyt. Det er jeg glad for. Jeg er meget ambitiøs, for jeg vil vide mere end jeg ved. Jeg vil nå de højeste mål med den viden jeg har, således at jeg kan se om det er muligt at komme endnu længere ud. Jeg ved ikke hvor det ender.(1)

Kirsten Ortwed

Kirsten Ortwed er en kunstner, der til stadighed arbejder med at udvikle skulpturens formsprog. Det er derfor naturligt, at hendes værker siden midten af 80'erne har haft en fremtrædende plads i Horsens Kunstmuseums samling. Museet har erhvervet ialt 12 værker, som repræsenterer kunstnerens arbejde i perioden 1983-94. Sammen med de værker, som vises på denne udstilling, er det muligt at følge Kirsten Ortweds eksperimenterende virke helt frem til i dag.

De store og betydningsfulde værker, som Horsens Kunstmuseum nu kan præsentere, er udført i løbet af de sidste tre år. Det er *Tons of Circumstances*, som Kirsten Ortwed repræsenterede Danmark med ved Venedigbiennalen i 1997 og *Raoul Wallenbergmonumentet*, som er skabt til at blive opstillet i Stockholm, hvor det skal være et værdigt mindesmærke over den svenske forretningsmand, som under krigen reddede mange menneskers liv. Desuden viser Horsens Kunstmuseum skulpturerne *Ghost I og II* samt det værk, der har givet udstillingen titel, *The Sculptor's Palette*.

Det må være skulpturens opgave at tvinge én til at standse op.

Hvis man bare giver sig lidt tid, så er der noget der rører sig og sætter sig, energi der transformeres og bliver overført. Man får mulighed for at opleve sig selv på en anden måde.(2)

Billedhuggeren **Kirsten Ortwed** (født 1948) blev uddannet på Det kgl. danske Kunstakademi i København i 1972-75. Her fulgte hun undervisningen hos Gunnar Aagaard Andersen og Arthur Köpcke, begge kontroversielle og søgende kunstnere. Hun udviklede sig som billedhugger ved at tage til sig fra begge undervisere, hvad hun kunne bruge i sin egen afsøgning af skulpturens væsen. Kirsten Ortwed har siden med sine værker placeret sig i forlængelse af minimalismen og konceptkunsten.(3) Hun har altid eksperimenteret med skulpturens formsprog og derved opnået at give sine værker et helt personligt udtryk.

Efter årene på akademiet har Kirsten Ortwed fortrinsvis boet og arbejdet i udlandet. I 1976 var hun i New York på et stipendium og fra 1982-96 var hun en del af det frugtbare kunstnermiljø i Köln. Siden 1996 har hun boet i Pietrasanta i Italien, hvor skulpturgrupperne på denne udstilling er blevet til.

I 70erne og 80erne var Kirsten Ortweds skulpturer næsten alle "Uden Titel". Det drejede sig ikke om at udtrykke noget følelsesmæssigt eller ideologisk i skulpturen, men udelukkende om at udvikle skulpturen og dens formelle muligheder. Kirstens Ortweds skulpturer er rene skulpturer, forstået på den måde, at de fungerer ved deres fysiske tilstedeværelse. De skal opleves i deres tredimensionaleitet og beskueren må bogstaveligt møde dem krop mod krop.

I årenes løb har Kirsten Ortwed anvendt mange forskellige materialer til sine skulpturer som f.eks. gips, keramik, polyurethanskum og i de senere år bronze og aluminium, men valg af materiale har altid en nøje sammenhæng med den enkelte skulpturs form.

Flade på sokkel. 1988. Majolika. Horsens Kunstmuseum

Fläche auf Sockel. 1988, er med sin stramme form og sin gyldne farve et eksempel på hvordan materialerne, som er anvendt i skulpturen, påvirker skulpturens udtryk. Majolikaskulpturen virker tungere, som om den var udført i f.eks. bronze. Den massive form giver den et udtryk af ro og balance, som delvis ophæves af den skrå flade.

Risk Run. (1994). Bronze, stål, gips, gummihjul og stof. Horsens Kunstmuseum

Risks Run. 1994. De sort/hvide skaller i bronze og gips er anbragt på stålkonstruktioner med og uden hjul. De giver associationer til menneskelige torsoer placeret i kørestol eller på et sygeleje.

Her som i mange andre af Kirsten Ortweds skulpturer er det begreber som fravær og nærvær eller skulpturens negative og positive form som undersøges. I den kreative proces kan dele af tidlige værker være anvendt til at skabe nye. Gipsformer som har været brugt i støbeprocessen kan indgå som dele af nye skulpturer, og samtidig viser den negative form tilbage til det tidligere værk. Herved introduceres tidsbegrebet, som er en vigtig faktor i Kirsten Ortweds arbejde med skulpturens muligheder.

Et andet nøgleord for kunstnerens arbejde med skulpturen er princippet om den planlagte tilfældighed. Det er en klassisk tematik som andre kunstnere også har beskæftiget sig med. I bearbejdningsprocessen af værket *Distant Angles fra 1993* har Kirsten Ortwed kastet leret ned fra forskellige højder for at opnå den form, hun senere ønskede at støbe i bronze. Værket er således opstået i sammenstødet mellem det ilfældige og det bevidst planlagte.

Jeg arbejder med det tilfældige i flere af mine værker, for det giver distance. Det er noget man ikke er herre over. Det tilfældige er en måde at få sat gang i sin egen forestillingsevne.(4)

Skulpturen **Raoul Wallenberg** er et monument over den svenske forretningsmand Raoul Wallenberg, som i 1944 reddede tusindvis af jødiske indbyggere i Budapest fra nazisternes gaskamre, ved at udstyre dem med svenske pas. Selv kom han i krigens sidste tid i sovjetisk fangenskab og hans videre skæbne er idag ukendt. I 1998 besluttede man i Sverige at rejse et monument over Wallenbergs heroiske handlinger. Kirsten Ortveds projekt, der vandt den udskrevne konkurrence skal opstilles på Wallenberg Torg i

Stockholm. Juryen begrundede bl.a. sit valg med, at Kirsten Ortveds skulpturer er åbne for tolkninger og at de udtrykker en enestående handling og en ubændig kraft.

Kirsten Ortved har ønsket at give skulpturen en form, som kan stå som et levende udtryk for Wallenbergs medmenneskelige handlinger, der kom til at forme så mange menneskers skæbne afgørende.

Istedet for at gøre Wallenberg som statue, har jeg gjort hans tænkning og handling - og taler man om tænkning er det jo mange ting.

Jeg tror på individet i den sammenhæng, at det er den enkeltes handlekraft, der kan udføre store ting.

Når man taler om hans og mine handlinger er det naturligvis to vidt forskellige ting, fordi min handling drejer sig om at skabe skulptur. Det at lave en bronzeskulptur er en langsommelig proces i flere stadier, men min intention har været at få det til at se ud som om modelleringen var en handling, der kunne fortsætte. Selv om skulpturen var afsluttet, skulle den have en friskhed og livlighed, således at man kan tænke at der har hånden været, og dette kan fortsætte.

Jeg beskæftiger mig normalt ikke med politik, når jeg laver skulptur. Man kan ikke

gengive de grusomheder eller angstsituationer, der er foregået. Men jeg har ønsket at lave en samling skulpturer, der rummer en værdighed, som har friskhed, hurtighed, og en form for selvværd, som er hans minde værdigt. Skulpturens 12 dele skal placeres spredt over hele Wallenbergtorvet, hvor også Wallenbergs signatur, støbt i bronze, skal nedfældes i belægningen. Kirsten Ortved er optaget af hvordan værkets form griber ind i det omgivende rum og hvorledes rummets betydning forandres af skulpturen. Man kan sige at rummet først eksisterer og bliver synligt i det øjeblik du sætter noget ind i det. For hvad er et rum, og hvad er en skulptur.

Skulpturen og rummet skal have en indbyrdes relation. Jeg har set spredningen som flugtveje, og som noget der forholder sig til området og til pladsens struktur. Jeg ville have en skulptur man kan gå igennem og anskue på forskellig vis, således at nogle gange er skulpturen et punkt, andre gange er den en streg alt efter hvor langt man bevæger sig...Hver skulptur er en beholder, der kan rumme noget eller det er en vogter eller en sfinks og samtidig noget helt andet, blot en form. Det endte hele tiden med at være en tanke omkring en aflang, lav form. Derudover skulle der være indgreb, som de indgreb Wallenberg foretog, for at disse mennesker kunne reddes.(6)

Tons of Circumstances blev skabt til den 47. Biennale i Venedig 1997. Skulpturen består af flere elementer, der er modelleret op i ler og gips, hvorefter de er støbt i aluminium og sandblæst, så de fremstår i en grå farve. Skulpturelementerne har flade eller buede former. Ved nogle af de buede former er der kæder, som snor sig omkring organiske former. Andre kæder snor sig mellem de støbte former, og derved fungerer kæderne både som en del af den tredimensionale figur og som forbindelseslinier mellem de enkelte dele af skulpturen.

Kirsten Ortwed har ladet sig inspirere af Venedig, da hun skulle udføre sin skulptur til Biennalen i byen. Lyset og vandet i kanalerne, der spejler husfacaderne, gjorde et stort indtryk på hende, da hun første gang ankom til byen i forbindelse med arbejdet med skulpturen.

Man ser de to hovedlag i mit arbejde: vand og facader. Skulpturdelen på gulvet repræsenterer vand. Jeg ville lave en strøm, der går igennem skulpturen. Den er både statisk og bevægelig. Det er voldsomt men også tilbageholdende. Som vand der har været der og er trukket tilbage.(7)

Skulpturen *Tons of Circumstances* kan virke som et foranderligt landskab man går igennem, som en stemning eller en situation. Værkets titel kan referere til Venedig, der som by er et produkt af tusindvis af historiske forhold og omstændigheder.

INDSIGT

Nr. 6-2000

Udgivet i anledning af udstillingen:
Kirsten Ortwed. The Sculptor's
Palette 9. september-5. november
2000. Horsens Kunstmuseum

Tekst: Jette Gertz

Udvalgt litteratur om Kirsten Ortwed

Dansk skulptur i 125 år. Tekst Mikkel Bogh. Gyldendal 1996

Ny dansk kunsthistorie 9 & 10. Tekst af Mikkel Bogh. Red. Peter M.

Hornung. Fogtdal, København 1996

Wejlbachs kunstnerleksikon 6. bind.

Munksgaard/Rosinante 1997

At give tilfældet form. Portræt-interview med Kirsten Ortwed foretaget af Mette Pryds Helle og Morten Søndergaard juli 2000. Trykt i kataloget til udstillingen på Horsens Kunstmuseum.

Situationer i rum. Mikkel Bogh.

Kunsten at se. Synoptik. 1994

Kirsten Ortwed. Biennalen i Venedig 1997. Tekst af Mikkel Bogh og Annelie Pohlen.

Inspiration fra Venedig. Malene Vest Hansen. Politiken 17/6 1997

Mønstre i luften, Rie Boberg.

Jyllandsposten 1/7 1997

Det planlagte tilfælde. Lisbeth Bonde.

Information 17/6 1997

Lektioner i moderne skulptur. Peter M. Hornung. Politiken 8/2 1995

En ener i Venezia. Per Nyholm.

Jyllandsposten 10/6 1997

Værk for det næste årtusinde. Mai Misfeldt. Berlingske Tidende. 16/10 1999

1999

1) At give tilfældet form. Portrætinterview med Kirsten Ortwed.

(2) Inspiration fra Venedig. Malene Vest Hansen.

(3) Minimalisme er en kunstretning, der opstod i begyndelsen af 60'erne. Et typisk minimal kunstobjekt består af enkle geometriske former. Koncept- eller ide'kunstretningen opstod på samme tid.

Denne anser selve kunstværkets ide' for at være vigtigere end det fysiske værk.

(4) At give tilfældet form. (5) Værk for det næste årtusinde. Mai Misfeldt. (6) At give tilfældet form. (7) Inspiration fra Venedig.